

Jaar van de waarheid voor oregano

Twee jaren met tegenvallende olieopbrengsten hebben het enthousiasme voor de teelt van oregano getemperd. Op heel kleine schaal gaat het oreganoproject in Flevoland dit jaar verder. Zijn er kansen of hoort het mediterrane gewas hier gewoon niet thuis?

De start van het oreganoproject in Flevoland verliep voorspoedig. De eerste 8 hectare oregano leverde in 2006 ruim de streefopbrengst van 100 liter olie per hectare op. Bij deze opbrengst zou het saldo van het meerjarige gewas minimaal concurrerend zijn met tarwe. Aangemoedigd door de goede resultaten breidden Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO) en enkele telers het areaal uit, tot 40 hectare in 2008. Helaas gooiden natte periodes rond de oogst in 2007 en 2008 roet in het eten. De olieopbrengst halveerde, door tegenvallende gehalten. „Voor sommige telers was dit reden om met de teelt te stoppen”, zegt Jan Kamp, een van de projectleiders vanuit PPO. „Zij hebben het merendeel ondergeploegd, maar stappen misschien weer in als het economisch perspectief verbetert. We verwachten veel van nieuwe variëteiten. Dit jaar gaan we met 5 hectare verder.”

Afnemers gezocht

Een andere domper is dat de afzet onzeker is geworden. Ropapharm doet geen zaken meer met de projectgroep. Het bedrijf is patenthouder voor het gebruik van oregano-olie als

► PPO oogst de oregano dit jaar in het voor- en najaar. Dat lijkt minder risicovol dan één snee in de zomer.

vervanger van antibioticum in diervoeders. Het bedrijf was de aanstichter van de teelt in Nederland, maar is uitgeweken naar Turkije na een meningsverschil met PPO. Willen Nederlandse telers met de teelt van oregano verder, dan zullen zij dus op zoek moeten naar andere afnemers. Naast de veevoedersector kan dat ook de voedingsmiddelenindustrie zijn, vanwege de antimicrobiële werking van de oregano-olie.

Verder zijn er mogelijkheden om na destillatie uit het restproduct nog waardevolle stoffen te winnen. De resten zijn rijk aan fenolen en antioxidanten; een mogelijk alternatief voor nitriet, dat de kleur van vlees en vleeswaren langer goed houdt.

Vorst

De teelt van de oregano heeft tot dusver weinig problemen opgeleverd. Het gewas is weinig gevoelig voor ziekten en is op de relatief schone Flevolandse klei redelijk onkruidvrij te houden. Dat vraagt wel de nodige inspanning, want chemische middelen zijn volgens Kamp beperkt voorhanden.

Om het een voorsprong te geven, wordt het gewas geplant in plaats van gezaaid. De oogst vindt plaats vanaf het tweede jaar. Het gewas

kan vier jaar in productie blijven. De planten op de laatste 5 hectare hebben de zware vorst van afgelopen winter goed doorstaan. De oogst gaat zoals de pepermunt oogst in Amerika. Het gewas wordt in het zwad gemaaid en in containers gehakseld. De containers worden rechtstreeks aan stoomapparatuur gekoppeld, zodat de destillatie in de containers zelf plaatsvindt. De kostbare olie en het restwater worden opgevangen.

Veredeling

Het enige teeltkundige probleem is dus nog de oogstzekerheid. Onderzoeker Hans van der Mheen van PPO heeft de afgelopen jaren gezocht naar betere selecties. In de eerste proeven was oregano nog een zeer heterogeen gewas, gezien de mix van bloemkleuren en verschillende bloeitijdstippen. Inmiddels heeft Van der Mheen een aantal witbloeiende variëteiten met een relatief hoge olieopbrengst geselecteerd. PPO oogst dit jaar tweemaal, in juni en oktober, in plaats van eenmalig in de zomer. Doel is om de steeds nattere zomers te ontwijken en de opbrengst te verhogen. Valt de olieopbrengst dit jaar weer tegen, dan is de teelt van het pizakruid op onze breedtegraad misschien toch niet zo'n goed idee.

ALTERNATIEVE OLIEGEWASSEN

De destillatieapparatuur van het oreganoproject staat het grootste deel van het jaar stil. Om te kijken of die capaciteit beter benut kan worden, heeft PPO afgelopen jaar proeven uitgevoerd met vier andere gewassen die waardevolle etherische oliën produceren: tijm, bonekruid, karwij en Tagetes. De olieopbrengst van bonekruid was aardig, en leverde ongeveer 2.500 euro per hectare op. Na aftrek van de teelt- en verwerkingskosten resteerde een saldo van een paar honderd euro per hectare. De andere gewassen scoorden lager. De voor de olie gebruikte Tagetes-soort bleek onder Nederlandse omstandigheden niet tot bloei te komen, waardoor de olieopbrengst tegenviel. De variant bestrijdt het aardappelcystenaaltje bovendien niet. De onderzoekers zien perspectief voor de teelt van de drie andere gewassen mits afnemers ook de waardevolle restproducten kunnen benutten. Het gebruik hiervan voor vergisting of als groencompost bleek mogelijk, maar levert te weinig geld op.